

Caspari Center

NYHETER

Desember 2014

Utruster Hans folk til tjeneste så Messias' kropp bygges opp

Ef. 4,12

55 HaNevi'im St., PO Box 46
Jerusalem 910001, Israel
Telefon: +972 2-6233926
Faks: +972 2-6251933
E-post: caspari@caspari.com

Vårt USA-kontor:

PO Box 147
Wheaton,
IL 60189 USA
Telefon: +1 630-668-3328
Faks: +1 630-668-6473
E-post: caspariUSA@caspari.com

www.caspari.com

La lyset skinne

Da ranselsestiden som Moseloven påla dem, var forbi, tok de ham med opp til Jerusalem for å bære ham fram for Herren. For det står skrevet i Herrens lov: Alt av hankjønn som åpner morslivet, skal være helliget Herren. De skulle også bringe det offeret som Herrens lov påbyr: et par turtelduer eller to dueunger (Luk 2,22-24).

På denne tiden av året, i desember, feirer de kristne Jesus Messias' fødsel. Jeg og min familie har alltid deltatt i denne feiringen, selv om vi som jødiske Jesus-troende holder oss til en noe mer forsiktig utgave av alle de kulturelle aktivitetene (pynting, shopping, selskapheter) enn mange rundt oss. Vi har også alltid feiret Chanukka, Lysfesten, som i år begynner om kvelden den 16. desember og avsluttes åtte dager senere ved solnedgang den 24. desember.

Selv om Chanukka, også kjent som Lysfesten eller Tempelinnvielsesfesten, er en av de mindre høytidene i den jødiske kalenderen, pleier vi alltid å tenne lysene i den åttearmede lysestaken. Når vi gjør det, tar vi fram igjen den spennende fortellingen om Makkabeernes seier over Antiokus Epifanes den fjerde i 164 f.Kr. – og vi takker Gud for at den hellige oljelampa brant i åtte dager i det nyinnviende tempelet. Lampa brant i åtte underfulle dager, selv om det bare var nok olje til én dag. For Makkabeerne må det ha vært en

utrolig glede å se lyset brenne igjen i tempelet etter år med mørke og avgudsdyrkelse.

Når vi i år igjen feirer høytiden, ser jeg hvordan de historiske hendingene rundt Chanukka, gir gjenskinn over de første dagene i Jesu liv. Når Josef og Maria i lydighet tok deres nyfødte, nyomskårne sønn med til tempelet i Jerusalem for å hellige ham til Herren (2 Mos 13,2.12), er det viktig å huske på at tempelet ennå sto der på den tiden takket være begivenheter et og et halvt hundreår tidligere.

Chanukka er en flott høytid selv også om den står der alene for seg selv. Iløpet av juletiden takker jeg for hva fortellingen om Hanukka betyr når det gjelder å forankre min jødiske Frelzers inkarnasjon, verdens lys, i historien. Den dagen Maria og Josef kom til tempelet med Jesusbarnet, var det en troende mann som het Simeon som tok barnet i armene sine og ba disse uventede ordene: "For mine øyne har sett din frelse, som du har gjort i stand like for ansiktet på alle folk, et lys til åpenbaring for hedningene og ditt folk Israel til ære" (Luk 2,30-32).

**Mine øyne
har sett
din
frelse**

Ikke engang døden kunne slukke Jesu lys. Hans tomme grav er ikke langt unna det stedet der tempelet en gang sto, der Jesus som barn ble båret fram. Tempelet ble vunnet tilbake for jødene av Judas Makkabeeren og hans etterfølgere. Måtte vår tilbedelse denne høytiden ha noe av deres mot – når vi lar Jesu lys og herlighet skinne i en verden som uten Ham lever i mørke.

Michelle Van Loon
USA Koordinator

Hvilket språk snakket Jesus?

Bibelen ble skrevet på tre språk: hebraisk, arameisk og gresk. Hebraisk og arameisk ble brukt i Det gamle testamente (Tanakh), og gresk i Det nye testamente.

Men hvilket språk snakket egentlig Jesus? Brukte han arameisk, slik de fleste forskere har hevdet, eller snakket han hebraisk? Spørsmålet er om hebraisk fortsatt var talespråk på Jesu tid. I Apg 21 står det om Paulus at "Han talte til dem på hebraisk". Og på veien til Damaskus sier Paulus at Jesus talte til ham på hebraisk: "Jeg hørte en stemme si til meg på hebraisk: Saul, Saul, hvorfor forfølger du meg?" Apg 26.

Den tidligste historien til det hebraiske språket er innhyllet i mystikk. Men da Abraham og familien hans slo seg ned i Kanaan, plukket de sannsynligvis opp språket i landet. Etter eksilet i Babylonia (587-539 f.Kr.) ser det ut til at mange jøder i landet var tospråklige. Men etter tempelets ødeleggelse i år 70 e.Kr. og Bar Kochba-opprøret i 135 e.Kr. ble mesteparten av den jødiske befolkningen enten drept eller tvunget i eksil, og hebraisk sluttet langsomt å være et talespråk.

Om Jesus snakket hebraisk eller arameisk var, og er fortsatt, et debatt-tema. Arameisk var handelsspråket i Midt-Østen på Jesu tid. Men oppdagelser som Dødehavsrullene i Qumran viser oss at hebraisk fortsatt var i bruk. Hebraisk – og ikke bare arameisk – var trolig talespråk på Jesu tid. Og mens Talmud ble skrevet på arameisk, ble Mishna skrevet på hebraisk. Mishnahebraisk er ikke et kunstig språk, brukt bare av den akademiske eliten, men et slags muntlig og hverdagslig hebraisk.

I den greske NT-teksten finner vi både hebraiske og arameiske ord og uttrykk som for eksempel:

Arameisk:	Hebraisk:
Abba (Rom 8,15)	Amen (Matt 6,13)
Effata (Mark 7,34)	Korban (Mark 7,11)
Marana ta (1 Kor 16,22)	Halleluja (Åp 19,1)
Mammon (Matt 6,24)	Sabbat (Apg 13,14)
Talita kumi (Mark 5,41)	

I dag er et av særtrekkene ved den messsianske bevegelsen i Israel at de troende snakker moderne hebraisk og bruker hebraisk i bønn og tilbedelse. Bevegelsen blir mer og mer "innfødt". Vi kan ikke være helt sikre på Jesu talespråk; kanskje snakket han både arameisk og hebraisk. Men det vi vet er at de fleste av Jesu etterfølgere i Israel i dag snakker hebraisk.

Eliezer Ben-Yehuda (1858–1922), det moderne hebraisks far, pleide å si "rak ivrit"- bare hebraisk. Han hadde en drøm om en oppvåkning av det hebraiske språket, og drømmen ble virkelighet. I dag har Israels folk hebraisk, fedrenes og profetenes språk, som sitt offisielle språk. For første gang i historien har et språk som opphørte som talespråk i gammel tid, fått nytt liv.

Elisabeth E Levy
CEO Caspari

Siste nytt fra Caspari

I høst har Caspari utgitt en ny aktivitetsbok for barn med tittelen "Herrens frykt", som skal brukes på sabbatsskolene i de messianske menighetene.

1. november ble "Mishkan: Forum for evangeliet og det jødiske folk" for første gang utgitt online.

Medio oktober kom første utgave av JJMJS – Journal of the Jesus Movement in its Jewish Setting. Tidsskriftet dekker første til sjuende århundre.

I november måned var Caspari vertskap for et 10-dagers Missiologi-kurs med tittelen "Jøden Jesus". Deltakerne kom fra Norge, Finland og USA, i tillegg til noen lokale deltakere.

media review ✂

Caspari Center utgir en ukentlig oppsummering av artikler skrevet i den israelske pressen som omtaler messianske jøder, jødisk-kristne relasjoner, misjonsarbeid og kristne i Israel. For å motta "Media Review" gratis (på engelsk) send e-post til subscriptions@caspari.com eller register deg på vår nettside: <http://caspari.com/new/index.php?/Resources/media-review.html>

Yediot Ahronot, 21. oktober 2014

I en firesiders artikkel blir "Biskopen av Bagdad", Andrew White, intervjuet av Binyamin Tobias. White forlot nylig Irak etter å ha bodd der i 16 år. Han fikk beskjed av erkebiskopen av Canterbury om å dra på grunn av truslene om kidnappinger mot løsepenger som IS utfører.

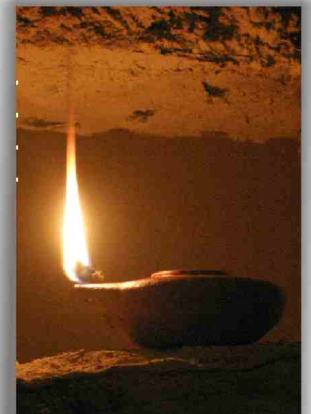
I artikkelen snakker White direkte og uten omsvøp om vestlige lands passivitet. Han nevner at noen av hans menighetsmedslemmer ble halshugget ved Al-Kush uten at noen skrev om det, og han sier også at det som skjer i Irak "begynner å minne om Holocaust". USA har gjort store feil, og Irak høster nå følgene.

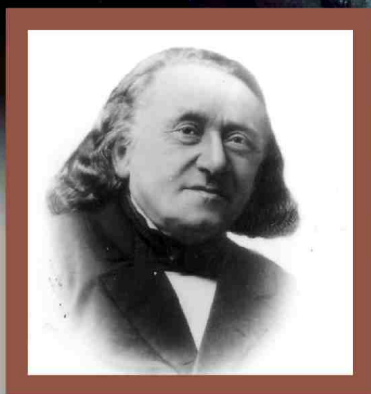
White legger til at den første hjelpen de kristne i Irak fikk, var fra jøder og fra Israels utenriksdepartement. White gir også sin støtte til sommerens Gazakrig og han uttrykker bekymring for den økende antisemittismen i verden i dag.

Bønne-emner:

Be gjerne for

- **det kommende nasjonale sabbatsskoleseminaret i januar 2015**
- **nye partnernuligheter og nye partnermenigheter for Caspari**
- **planleggingen av det nye teologikurset for norske MF-studenter i mars 2015**
- **fred i Jerusalem og Israel**

C.P. Caspari (1814 – 1892)

En visjon om å berike kommende generasjoner

I år feirer vi at det er 200 år siden Carl Paul Caspari ble født – han som Caspari Center er blitt oppkalt etter. Men hvem var egentlig Carl Paul Caspari?

Carl Caspari ble født inn i en from jødisk familie i Dassau i Tyskland i 1814. Faren hans var kjøpmann. Caspari fikk god utdannelse, først på en jødisk skole, og senere på en sekulær skole. Han dro hjemmefra i 1834 for å studere hebraisk og arabisk på universitetet i Leipzig. Der skrev han en arabisk grammatikk, som i mange år ble standardverk innen sitt felt.

Mens han studerte ved universitetet, ble han utfordret av kristne medstudenter når det gjaldt Jesus, at Han var både Herre og Messias. Granel, en kristne medstudent, klarte å overtale Caspari til å lese Det nye testamente. Med dette begynte en åndelig kamptid. Franz Delitzsch, som hadde oversatt NT til hebraisk, var sammen med Granel veiledere for Caspari gjennom denne tiden. Det var særlig Paulus' historie som gjorde inntrykk på Caspari. Han fant ut at bevisene var ubestridelige, og i pinsen 1838 ble han døpt og tok døpenavnet Paul. Fram til 1847 fullførte Caspari videre studier og forskning av Det gamle testamente i Berlin. Men så ble han oppfordret av Gisle Johnson, en ung forsker fra Norge, til å søke stilling som foreleser ved universitetet i Christiania (Oslo) i Norge. Han fikk stillingen, og resten av livet var han foreleser og professor i GT.

Casparis språklige evner satte ham i stand til å mestre norsk så fort at han, før mindre enn et år var gått, kunne begynne å forelese. Han ble professor i 1857. Forelesningene hans var inspirerende, grundige, alvorlige og var preget av et kristent liv. Casparis arbeid som vitenskapsmann og troende jøde beriket tre generasjoner norske prester ved at Salmene og Profetene på en frisk og dynamisk måte ble brakt fram i lyset. I regi av Bibelselskapet i Norge bidro han til en ny oversettelse av GT som ble fullført i 1891. Da han døde i 1892, jobbet han med en oversettelse av NT.

Selv om Caspari offisielt hadde skiftet religion fra jødedom til kristendom, glemte han aldri at han var jøde. Han glemte heller ikke sitt eget folk. I 1861 ble Caspari den første formann i *Komitéen for jødemisjon*, som var blitt opprettet i Oslo samme år. Komitéen ble senere kjent som Den Norske Israelsmisjon. Caspari var formann der fram til sin død. Hans siste offentlige tale utenfor universitetet var ved innvielsen av pastor Ragnvald Gjessing, den første norske jødemisjonær, den 13. oktober 1891.

Carl Paul Caspari døde 18. april 1892. Han huskes som en eminent vitenskapsmann, en utrettelig forsvarer av Skriftene, en forkjemper for jødemisjon og en sterk Jesus-troende. Casparisenteret bærer navnet til hans ære, og vi håper at arbeidet vi driver, kan være en passende æresbevisning til en mann som virkelig elsket sin Gud, sin bibel og sitt folk.

**En mann
som virkelig
elsket sin Gud,
sin bibel og
sitt folk**

Maria, bibliotekar

Ønsker du mer informasjon om Caspari Center og vårt arbeid ta kontakt: E-post: caspari@caspari.com, nettside: www.caspari.com. Du kan støtte vårt arbeid gjennom forbønn, volontørtjeneste og gaver. Send din gave til Den Norske Israelsmisjon, kontonr.: 3000.15.24425 (merk "Gave - Caspari")